

Asia: VN/33421/2021

Hallituksen esitys Maailman postiliiton (UPU) yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi yleissopimuksen lainsäädännönalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on 27.4.2022 pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle Maailman postiliiton yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.

Suomi ei ole voinut sitoutua sopimukseen allekirjoituksella, koska sopimus sisältää eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Tämän vuoksi tarkoitus on, että Suomi liittyisi sopimukseen sen 27 artiklassa määrätyn mukaisesti. Suomi liittyi Yhdistyneiden kansakuntien alaiseen Maailman postiliittoon 12.2.1918. Vuonna 1967 Suomi liittyi Maailman postiliiton perussopimukseen, jota on täydennetty muun muassa kansainvälisen postiliikenteen yhteisiä sääntöjä koskevalla yleissopimuksella. Yleissopimus uudistetaan neljän vuoden välein Maailman postiliiton kongressissa, ja nyt kyseessä olevalla sopimuksella korvattiin Istanbulin 2016 yleissopimus.

Ulkoministeriö pitää esitysluonnosta kannatettavana. Ulkoministeriö esittää alla olevat huomautukset. Lisäksi ulkoministeriö toimittaa muutamia teknisiä huomautuksia suoraan valmistelijalle.

Hallituksen esityksen rakenne

Ulkoministeriö toteaa, että esityksen rakenne ei täysin vastaa hallituksen esityksen laatimisohteita (HELO). Esityksessä tulisi käyttää pohjana valtio-sopimustaustaista hallituksen esitystä sekä RakAs-mallipohjaa. Esimerkiksi lausuntopalautteelle on valtiosopimustaustaisessa hallituksen esityksessä oma kohtansa eli sitä ei käsitellä kohdassa ”Kansallinen valmistelu”. Valtiosopimustaustaiseen hallituksen esitykseen ei myöskään kuulu kohta ”Lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut. HELO-oppaassa todetaan, että jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite ehdotetaan

saatettavaksi voimaan blankettilailla, säännöskohtaisia perusteluja ei kirjoiteta erikseen vaan blankettilaista kerrotaan esityksen jaksossa 3 (Keskeiset ehdotukset).

Esityksen lopussa on liitteenä kaksi luonnosta valtioneuvoston asetusta. Ulkoministeriö toteaa, että kyseiset luonnokset eivät kuulu hallituksen esityksen liitteeksi.

Varaumat

Yleissopimuksen 40 artiklassa määrätään sopimukseen tehtävistä varaumista. Artiklan mukaan varaumat on esitettävä kongressissa eikä postiliiton tavoitteiden tai tarkoituksen vastaisia varaumia sallita. Varaumia tulisi esittää vain, kun se on ehdottoman välttämätöntä ja ne on asianmukaisesti perusteltava. Varaumia käsitellään kongressissa tehtyinä ehdotuksina ja ne on hyväksyttävä sillä enemmistöllä, jota varauman koskevan artiklan muuttaminen edellyttää.

Esityksessä todetaan, että Suomi on kongressissa esittänyt kolme uutta varaumaa, joista yleissopimuksen 20 artiklaan tehdyn varauman on esityksessä katsottu kuuluvan lainsäädännön alaan.

Ulkoministeriö toteaa, että jos sopimukseen on tarpeen tehdä varauma tai antaa selitys, julistus tai ilmoitus, asiasta päättää tasavallan presidentti lukuun ottamatta VNOS 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettuja EU-sopimuksia, joiden osalta asiasta päättää valtioneuvoston yleisistunto. Kun kyse on varaumasta, selityksestä tai ilmoituksesta, joka koskee lainsäädännön alaa, sille on ennen tasavallan presidentin taikka valtioneuvoston yleisistunnon päätöstä hankittava eduskunnan suostumus (kts. Valtiosopimusopas kohta 4.4).

Esityksessä on jäänyt selvittämättä, tuleeko varaumat mainita myös Suomen liittymiskirjassa. Ulkoministeriö katsoo, että esitystä tulisi tältä osin selventää.

Ahvenanmaan maakunnan toimivalta

Ulkoministeriö ehdottaa, että kyseisessä kappaleessa todettaisiin vakiintuneesti, että Ahvenanmaan maakuntapäivät hyväksyvät voimaansaattamissädökset itsehallintolain 59.1 §:n mukaisesti. Ahvenanmaan toimivaltaa koskevan kohta ehdotetaan kirjoitettavaksi seuraavasti:

”Sopimukseen sisältyy määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n [x] ja [y] kohdan mukaan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan.

Tällaisia määräyksiä ovat esimerkiksi [x], [y] ja [z].

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, sopimuksen voimaansaattamissädökselle on tarpeen saada Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä.”

Kangas Kitta
Ulkomministeriö